EUROPEES PARLEMENT

2004 *2009*

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

2008/2234(INI)

5.2.2009

ONTWERPVERSLAG

over problemen en perspectieven van het Europese burgerschap
(2008/2234(INI))

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

Rapporteur: Urszula Gacek

PR_INI

INHOUD

Blz.

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT 3

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over problemen en perspectieven van het Europese burgerschap (2008/2234(INI))

Het Europees Parlement,

– gelet op het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, en met name Hoofdstuk V daarvan, getiteld "Burgerschap",

– gezien het verslag van de Commissie getiteld "Vijfde verslag over het burgerschap van de Unie (1 mei 2004 – 30 juni 2007)" (COM(2008)0085),

– gelet op Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden[1] (de Verblijfsrichtlijn),

– gezien het advies van het Comité van de regio's van 9 oktober 2008 getiteld "Burgerrechten: de grondrechten en de aan het burgerschap van de Unie ontleende rechten weer op de voorgrond plaatsen"[2],

– gelet op artikel 45 en 112, lid 2 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken en de adviezen van de Commissie interne markt en consumentenbescherming, de Commissie juridische zaken, de Commissie constitutionele zaken en de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid (A6-0000/2009),

A. overwegende dat de gemeenschappelijke markt en economisch integratie nu bijna helemaal een feit zijn, hoewel de juridische grondslag voor het EU-burgerschap nog steeds in een ontwikkelingsstadium verkeert,

B. overwegende dat artikel 17 van het EG-Verdrag dat in het Verdrag van Maastricht is geïntroduceerd bepaalt: "Burger van de Unie is een ieder die de nationaliteit van een lidstaat bezit", en dat dit beginsel verder werd uitgewerkt in het Verdrag van Amsterdam, dat bepaalt: "Het burgerschap van de Unie vult het nationale burgerschap aan doch komt niet in de plaats daarvan",

C. overwegende dat het EU-burgerschap derhalve een aanvulling vormt op het burgerschap van lidstaten en dat de toekenning daarvan als zodanig door elke lidstaat gereguleerd wordt op grond van zijn eigen wetgeving, die tussen lidstaten verschilt,

D. overwegende dat alle EU-burgers het recht hebben te stemmen en zich verkiesbaar te stellen in plaatselijke en Europese verkiezingen in de lidstaat waar zij verblijven op dezelfde voorwaarden als burgers van die lidstaat,

[1] PB L 158 van 30.4.2004, blz. 77.
[2] CdR 78/2008.

E. overwegende dat het indienen van een verzoek bij de Commissie verzoekschriften van het Parlement en de Europese Ombudsman een belangrijk niet-juridisch middel tot rechtzetting is dat EU-burgers ter beschikking staat,

F. overwegende dat de uitbreiding van de Europese Unie een aanzienlijke verhoging van het aantal EU-burgers dat buiten hun oorspronkelijke lidstaat verblijft, tot gevolg heeft gehad,

1. verwelkomt het feit dat het Verdrag van Lissabon het mogelijk maakt voor één miljoen EU-burgers uit verschillende lidstaten om gezamenlijk aan de Commissie te vragen wetsvoorstellen in te dienen, en is van mening dat een dergelijke wettelijke bevoegdheid het bewustzijn van het EU-burgerschap bij Europeanen aanzienlijk zal verhogen; verzoekt de Commissie transparante en gemakkelijk te begrijpen procedures op te stellen voor de uitvoering van dit zogenoemde burgerinitiatief, zodat EU-burgers, zodra het Verdrag van Lissabon in werking zal zijn getreden, in staat zijn op effectieve wijze wetgeving in te leiden; benadrukt dat de Commissie dit initiatiefrecht in haar beleid dient te integreren, ook als het Verdrag van Lissabon uiteindelijk niet zijn beoogde status zal verkrijgen, nochtans in de hoop dat dit niet aan de orde zal zijn;

2. is bezorgd over de slechte uitvoering van de huidige richtlijnen, hetgeen veel problemen veroorzaakt met betrekking tot het recht op vrij verkeer en andere rechten van EU-burgers, en verzoekt alle partijen het acquis communautaire nauwkeurig en volledig om te zetten;

3. verzoekt de Commissie haar programma “Europa voor de burger” te herzien teneinde de communicatie met de gemiddelde EU-burger te verbeteren en voor een brede verspreiding te zorgen; merkt op dat, terwijl structurele steun voor de in Brussel gevestigde studiegroepen en onderzoeksinstituten belangrijk is, dergelijke organisaties weinig doen om mensen te informeren, behalve dan degenen die al geïnformeerd worden; verzoekt de Commissie om met andere ogen naar haar financiering van niet in Brussel gevestigde regionale en plaatselijke organisaties van het maatschappelijk middenveld te kijken en om in de toekomst soortgelijke programma’s als het zeer succesvolle programma "Jeugd in Actie” (2007-2013) te introduceren, teneinde plaatselijke en regionale overheden te helpen hun inwoners over hun rechten als EU-burger te informeren;

4. verzoekt Europese universiteiten alle financiële maatregelen te treffen die binnen hun mogelijkheden vallen, om het percentage studenten dat aan uitwisseling binnen het Erasmus-programma deelneemt, te verhogen;

5. verwelkomt het initiatief van de Commissie kennis van de nieuwe regels zoals bepaald in de Verblijfsrichtlijn, waaronder de publicatie van de gids voor de Verblijfsrichtlijn (“EU Directive on Free Movement and Same-Sex Families: Guidelines on the Implementation Process”), te bevorderen, en verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat deze informatie op brede schaal beschikbaar wordt gesteld aan plaatselijke en regionale overheden, die voor veel burgers de eerste bron van informatie vormen en zich feitelijk op een plaatselijk niveau bevinden, waar de meeste problemen en gevallen van inbreuk op de rechten van EU-burgers plaatsvinden;

6. is van mening dat stateloze personen die permanent in lidstaten verblijven een unieke positie binnen de Europese Unie innemen; is er bezorgd over dat sommige lidstaten hun om burgerschap te verkrijgen ongerechtvaardigde vereisten opleggen of vereisten die niet strikt noodzakelijk zijn; verzoekt wat dit betreft die lidstaten om systematisch, op basis van de aanbevelingen van internationale organisaties voor rechtvaardige oplossingen te zorgen;

7. herinnert de lidstaten, plaatselijke overheden en immigranten eraan dat alle punten van de gemeenschappelijke basisbeginselen van de Raad voor het beleid inzake de integratie van immigranten in de Europese Unie[1] gelijkelijk moeten worden toegepast;

8. herinnert de lidstaten en plaatselijke overheden eraan dat het begrip EU-burgerschap ook het beginsel van non-discriminatie van alle EU-burgers en niet alleen van burgers van een bepaalde lidstaat inhoudt; dringt er bij de Commissie op aan haar analyse van de situatie van intra-EU-migranten verder te ontwikkelen en gepaste maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat zij als EU-burger ook werkelijk dezelfde rechten hebben;

9. wijst erop dat het EU-burgerschap niet alleen rechten maar ook plichten inhoudt; vestigt met name de aandacht op de plicht zich te houden aan de wetgeving van de lidstaat waarin de desbetreffende EU-burger verblijft, en de cultuur van anderen te eerbiedigen;

10. benadrukt dat problemen met taal- of communicatievaardigheden niet als reden mogen worden gebruikt om een persoon sociale rechten waar deze als ingezetene van een lidstaat aanspraak op kan maken, waaronder het recht op sociale voorzieningen die door nationale of plaatselijke overheden worden uitgekeerd, te onthouden;

11. verzoekt de Commissie de rol en houding van nationale organisaties voor kinderwelzijnszorg te onderzoeken teneinde ervoor te zorgen dat de beginselen van gelijkheid en non-discriminatie tussen EU-burgers worden geëerbiedigd; benadrukt dat ouders het recht moeten hebben in hun moedertaal met hun kinderen te spreken en dat nationaliteit of taal niet als reden mag worden gebruikt om ouders het recht van omgang met hun kind te ontzeggen;

12. wijst nogmaals op zijn verzoek aan de lidstaten het recht van EU-burgers op vrij verkeer binnen de EU met een geldige nationale identiteitskaart of geldig nationaal paspoort te eerbiedigen en dergelijk verkeer niet te verijdelen om veiligheids- of andere redenen, met name bij vlieg- en bootreizen;

13. verzoekt de lidstaten en plaatselijke overheden om verdere maatregelen te nemen teneinde het verkeer van EU-burgers tussen lidstaten te vergemakkelijken, met name voor wat betreft praktische zaken, zoals het overzetten van kentekenbewijzen, het erkennen van persoonlijke en motorrijtuigenverzekeringspolissen die in een andere lidstaat zijn afgegeven, het overdragen van medische dossiers, duidelijke regels over de vergoeding van medische kosten, en veel andere zaken, die ondanks pogingen ze op EU-niveau te harmoniseren heel vaak niet goed functioneren;

[1] Document 14615/04 van de Raad van 19 november 2004.

14. verzoekt de Commissie financiële middelen ter beschikking te stellen om plaatselijke en regionale ambtenaren in de lidstaten die zich bezighouden met intra-EU-migranten, op te leiden in de basiskennis van de EU-wetgeving die voor hun desbetreffende werkgebied van toepassing is, en overheidsinstellingen te helpen bij het beantwoorden van vragen met betrekking tot mogelijke verschillen en conflicten tussen de nationale en EU-wetgeving; verwelkomt wat dit betreft het door de Commissie opgezette online netwerk voor het oplossen van problemen, SOLVIT, en verzoekt dit verder te versterken en te bevorderen;

15. herinnert aan de bepalingen van de Verblijfsrichtlijn, die EU-burgers het recht geven in een andere lidstaat te verblijven, mits zij geen belasting vormen voor het socialebijstandsstelsel; merkt echter op dat de lidstaten zich dienen te houden aan de uitspraken van het Europees Hof van Justitie[1], dat omwille van de richtlijn een interpretatie heeft gegeven van de betekenis van de term "voldoende bestaansmiddelen";

16. verzoekt de Commissie nog hechtere en duidelijkere richtlijnen voor te stellen die het recht op vrij verkeer en andere rechten voor EU-burgers op andere gebieden verbeteren, waaronder op het gebied van beroepsmobiliteit, de overdraagbaarheid van pensioenen en sociale rechten, en de wederzijdse erkenning van academische graden en beroepskwalificaties;

17. betreurt het kleine aantal in een andere dan hun eigen lidstaat verblijvende EU-burgers dat van het recht gebruikmaakt te stemmen of zich verkiesbaar te stellen in ofwel Europese of gemeentelijke verkiezingen in hun woonplaats; merkt de praktische belemmeringen op waarmee potentiële stemmers in de uitoefening van hun rechten maar al te vaak worden geconfronteerd; dringt er bij de Commissie, de lidstaten en plaatselijke overheden op aan effectieve informatiecampagnes over het kiesrecht van EU-burgers te lanceren en praktische adviezen te geven over de wijze waarop men dit op plaatselijk niveau kan uitoefenen;

18. merkt op dat er aanzienlijke afwijkingen zijn voor EU-burgers die in een andere dan hun eigen lidstaat wonen voor wat betreft het kiesrecht in nationale parlementaire verkiezingen in hun land van herkomst; betreurt het feit dat dit recht hierdoor aan veel EU-burgers zowel in hun land van herkomst als in hun gastland uiteindelijk wordt ontnomen; dringt er bij de lidstaten op aan samen te werken teneinde ervoor te zorgen dat stemgerechtigden die buiten hun eigen lidstaat verblijven hun volledige kiesrecht in hun gastland kunnen uitoefenen, door voldoende stembureaus te bieden en een eenvoudigere registratie van stemgerechtigden te vergemakkelijken;

19. herinnert eraan dat een EU-burger op grond van artikel 20 van het EG-Verdrag op het grondgebied van derde landen waar de lidstaat waarvan hij onderdaan is, niet vertegenwoordigd is, de bescherming van de diplomatieke en consulaire instanties van ieder andere lidstaat geniet, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die lidstaat, en benadrukt het belang van een dergelijke bepaling als principieel punt, in zoverre dat deze bedoeld is als erkenning van de externe dimensie van het EU-burgerschap;

[1] Onder andere: zaak C-424/98, *Commissie tegen Italiaanse Republiek*, en zaak C-184/99, *Grzelczyk.*

20. verzoekt de lidstaten die dit nog niet hebben gedaan, artikel 20 van het EG-Verdrag naast nationale informatie in hun nationale paspoorten af te drukken, zoals verzocht in het verslag-Barnier en de conclusies van de Raad van 15 juni 2006; verzoekt de Commissie de kantoren in elke lidstaat die paspoorten afgeven een brochure te verschaffen waarin deze rechten uiteengezet worden, evenals een algemeen overzicht van de maatregelen die artikel 20 van het EG-Verdrag ondersteunt; verzoekt dat deze brochure wordt meegegeven aan personen die hun nieuwe paspoort komen ophalen;

21. verzoekt de Commissie en de Raad verdere richtlijnen en andere maatregelen aan te nemen om het acquis communautaire op het gebied van diplomatieke en consulaire bescherming te versterken en wettelijk bindende regels vast te stellen voor de uitvoering van artikel 20 van het EG-Verdrag;

22. verwelkomt de presentatie van de Commissie in haar mededeling van 5 december 2007 van een actieplan voor de periode 2007-2009, "Effectieve consulaire bescherming in derde landen: bijdrage van de Europese Unie" (COM(2007)0767); verzoekt de lidstaten en de Commissie de aanbevelingen van het Groenboek van de Commissie van 28 november 2006 over diplomatieke en consulaire bescherming van EU-burgers in derde landen (COM(2006)0712), en die van de resolutie van het Parlement van 11 december 2007 over hetzelfde onderwerp[1] verder uit te voeren;

23. verzoekt de Unie verdere maatregelen te nemen om haar burgers in derde landen te beschermen, waaronder het ondernemen van actie om te voorkomen dat een EU-burger de doodstraf opgelegd krijgt;

24. verzoekt de Commissie om namens alle lidstaten en EU-burgers door te gaan met de onderhandelingen over het zonder visumplicht naar derde landen reizen; merkt de onrechtvaardigheid op in het feit dat sommige EU-burgers een visumplicht hebben, terwijl anderen onder nationale visumontheffingsprogramma's kunnen reizen;

25. is van mening dat de status van het petitierecht als een grondrecht van EU-burgers in ieder geval van de Commissie zou vereisen dat zij voldoende redenen opgeeft voor het niet opvolgen van een aanbeveling van het Parlement;

26. verzoekt de Raad en de Commissie een nauwere samenwerking te ontwikkelen met de Commissie verzoekschriften van het Parlement en de Europese Ombudsman, zodat elke EU-burger zijn rechten effectiever kan uitoefenen;

27. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten.

[1] Aangenomen teksten, P6_TA(2007)0592.